

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3379/2018
21.11.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиље АА из ...,, са пребивалиштем у ..., коју заступа Кадман Штањо, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., улица бр. ..., коју заступа Боривоје Боровић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 186/18 од 14.02.2018. године, у седници већа одржаној дана 21.11.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 186/18 од 14.02.2018. године и Основног суда у Новом Саду П 9471/16 од 25.10.2017. године и предмет се **ВРАЋА** првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 9471/2016 од 25.10.2017. године, првим ставом изреке одбијен је приговор литиспенденције као неоснован. Другим ставом изреке усвојен је тужбени захтев и утврђено је да уговор о купопродаји непокретности закључен у ... дана 01.03.2011. године између тужиље АА и тужене ББ, оверен пред Основним судом у Новом Саду дана 01.03.2011. године под Ов.бр. ...-.../..., ништав. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 558.850,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 186/18 од 14.02.2018 . године, првим ставом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Другим ставом изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Благовремено изјављеном ревизијом, тужена побија другостепену пресуду због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у оквиру овлашћења из чл. 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14) и утврдио да је ревизија основана.

Према чињеничном стању утврђеном у поступку који је претходио доношењу правноснажне пресуде, тужилја живи и ради у ... од ... године. Током 2007. године

купила је стан у улици ... број ..., површине 71 м², са намером да га користи за становање када борави у Србији. У ... има стан који издаје од фебруара месеца 2011. године. Током 2010. године тужиља је упознала ВВ, који је као ... радио у ..., Започели су емотивну везу која је трајала годину дана. По одобрењу тужиље, ВВ је живео у тужиљином стану у ..., а по њеном пуномоћју користио је и њено путничко возило. Пословно су сарађивали тако што је тужиља ..., а ВВ је су писали и за ..., а повремено су и заједно наступали, пошто се и тужиља бавила Почетком фебруара 2011. године, тужиља је желела да прекине везу са ВВ, па му је рекла да се исели из њеног стана и изнесе своје ствари, што је он и учинио. Дана 19.02.2011. године ВВ је био код тужиље у стану, да би у току преподнева отишао да одвезе пријатеља на аеродром, те се око 11,00 часова вратио у тужиљин стан у пратњи још једног мушкарца. У стан је потом дошао и тужиљин брат, кога је позвао ВВ да дође. Тада је ВВ извадио пиштољ и уперео га у тужиљиног брата, а потом и у тужиљу, говорећи да је то „навлакуша“. Тужиља се од шока срушила на под, а ВВ је почео да јој прети, захтевајући од ње да му преда новац, говорећи јој да ће наудити њој, њеном брату и унуци. Задао јој је више удараца док је лежала на поду, шутирајући је у пределу тела, затим је ударио у пределу главе пиштољем. Тужиља је одговорила да нема новац, а ВВ је тада од ње затражио да му да стан у За то време тужиљиног брата је држао непознати мушкарац. ВВ је претио и тужиљином брату наводећи да ће му сломити лобању и одсећи прсте уколико му тужиља не пренесе право власништва на стану у Тужиља је била јако уплашена, бојала се за свој живот и живот свог брата, говорила је да нема новац, плакала је и мислила је да ће је ВВ убити. У једном моменту ВВ је претио и тужиљиној унуци, чију слику је понео са собом када је кренуо из стана рекавши да ће јој се нешто страшно догодити ако догађај пријави полицији. Пре изласка из стана тужиљи је угасио цигарету на чело. ВВ је у вечерњим сатима напустио стан са непознатим мушкарцем и тужиљиним братом који је отишао по тужиљину ћерку, а потом је тужиљу одвео у ћеркин стан. Тужиља о свему није обавестила полицију у ..., јер се бојала да ће ВВ наудити њој и њеној породици. У наредних пар дана ВВ је наставио са претњама тужиљи и њеном брату са намером да тужиља оде у ... како би реализовала продају стана. Тужиљиног брата је почео да зове ГГ, по надимку ГГ1, брат близанац тужене, а кум ВВ, који иначе живи и ради у ... и који је претио тужиљином брату и рекао му да тужиља треба да оде у ... и да се јави адвокату ДД ради састављања купопродајног уговора за стан. Пре доласка у ... тужиља је јавила свом сестрићу да оде у стан и пронађе њен купопродајни уговор, да га однесе ЂЂ, кога је ангажовао његов син, ЕЕ који је тада живео у ... и познавао ВВ. Тужиља је дана 27.02.2011. године допутовала у ... и јавила се адвокату, коме је том приликом и предала личну карту. Дана 01.03.2011. године тужиља се састала са адвокатом и туженом у суду ради овере уговора и том приликом је дошло до овере уговора чија правна ваљаност се оспорава у овом поступку. Странке су се тада први пут виделе јер тужиља није оглашавала продају стана, нити је са туженом водила преговоре о продаји стана, будући да њена воља и није била да стан прода. Тужиља је из стана изнела само своје личне ствари, намештај је оставила у стану, а кључеве од стана је предала адвокату преко кога је уговор састављен. Тужена је дана 29.07.2011. године платила порез на пренос апсолутних права. Никада није живела у стану, не зна пут до стана и не зна колико износе месечни трошкови за стан, јер их не плаћа. У мају 2012. године огласила је продају стана.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом члана 10, 26, 28, 51. став 1, 2. и 3, члана 103. и 110. Закона о облигационим односима – ЗОО, утврдили да је оспорени уговор о продаји предметног стана ништав,

са образложењем да приликом закључења уговора није постојала сагласност воља уговорница. Нижестепени судови су закључили да уговор није ни настао, јер сагласност воља подразумева да уговор садржи споразум уговорних страна о битним елементима уговора, при чему основ уговора мора бити допуштен, тј. не сме бити противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима.

Основани су ревизијски наводи да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Тужиља је у тужби поднетој првостепеном суду дана 09.07.2012. године тражила да се поништи уговор о купопродаји непокретности закључен између странака, оверен у Основном суду у Новом Саду под Ов.бр. ...-.../... дана 01.03.2011. године, а као разлог за поништај уговора навела је мане воље – претњу, озбиљан страх који је довео до тога да тужиља није ни имала праву вољу да закључи уговор о продаји стана.

Одредбом члана 60. ЗОО прописано је да ако је уговорна страна или неко трећи недопуштеном претњом изазвао оправдани страх код друге стране, тако да је ова због тога закључила уговор, друга страна може тражити да се уговор поништи. Ставом 2. прописано је да се страх сматра оправданим ако се из околности види да је озбиљном опасношћу угрожен живот, тело или друго значајно добро уговорне стране или трећег лица.

Ако уговорна страна закључује правни посао у страху који је скривио сауговорач или неко други уговор је настао, али код те уговорне стране постоји мана воље, која уговор чини рушљивим. Насиље може бити толико јако да утиче на вољу странке да она под утицајем насиља образује своју вољу и ту вољу изрази. Насиље може бити физичко или психичко и не мора бити извршено искључиво према уговорној страни, већ и према трећем лицу, блиском сауговорачу. Страх мора бити основан у субјективном смислу, такав да може утицати на вољу уговорне стране.

Санкција воље изјављене под утицајем насиља или претње је рушљивост, а не ништавост посла. Право подношења захтева за поништај због рушљивости престаје истеком рока од једне године од дана сазнања за рушљивост, односно од три године од дана закључења уговора (члан 117. ЗОО). Рокови су преклузивни, па на њих суд пази по службеној дужности.

Имајући у виду чињенично стање утврђено у поступку који је претходио доношењу правноснажне судске одлуке, основани су ревизијски наводи да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су утврдили да уговор није ни настао и да је закључен противно принудним прописима из члана 103. ЗОО.

Тужиља је уговор оверила у суду у присуству адвоката, тако што га је претходно својеручно потписала, па је уговор настао. Уговор је закључен у законом прописаној форми, садржи све битне елементе и није противан принудним прописима из члана 103. ЗОО.

У смислу члана 3. став 1. ЗПП суд одлучује у границама захтева које су странке поставиле у поступку.

Тужиља је у тужби од 09.07.2012. године тражила поништај оспореног уговора о продаји, позивајући се на мање воље.

У смислу члана 109. ЗОО, суд пази на ништавост правног посла по службеној дужности, али не може утврдити ништавост правног посла, ако такав захтев није постављен у петитуму тужбе.

У конкретном случају, оспорени правни посао и није ништав, нити то тужиља тужбом тражи, већ се позива на његову рушљивост, мане воље, претњу из члана 60. ЗОО.

Стога су основани ревизијски наводи да је с обзиром на датум закључења правног посла чији се поништај тражи и датум подношења тужбе у смислу члана 117. ЗОО, прво било нужно оценити благовременост тужбе, а потом се упустити у расправљање о битним чињеницама и утврдити да ли је уговор закључен под маном воље или не.

Стога ће се у поновном поступку применом материјалног права на које је указано овим решењем утврдити чињенице које у досадашњем току поступка нису утврђене, а од којих зависи оцена благовремености тужбе, а потом и оцена основаности тужбеног захтева.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом чл. 416. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци решења.

**Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић